

15๐714.

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการในประเทศไทย
Factors Influencing Corporate Social Responsibility Disclosure in Thailand

โดย

วิภา จงรักษ์สัตย์

รายงานวิจัย ฉบับที่ 302

ปี พ.ศ. 2557

มหาวิทยาลัยพายัพ

ชื่อเรื่อง: ปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการในประเทศไทย (Factors Influencing Corporate Social Responsibility Disclosure in Thailand)

ผู้วิจัย : ดร. วิภา จงรักษ์สัตย์
คณะบัญชี การเงินและการธนาคาร
มหาวิทยาลัยพายัพ

หน่วยงานที่ให้ทุน: มหาวิทยาลัยพายัพ

จำนวนหน้า: 117

คำสำคัญ: ปัจจัย ซีเอสอาร์ การเปิดเผย ประเทศไทย

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ และปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทในกลุ่ม SET 100 Index (จำนวน 100 บริษัท) จากรายงานประจำปี แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (56-1ก) และรายงานการพัฒนาอย่างยั่งยืน (CSR report) ปีพ.ศ 2554 โดยคาดว่าโครงสร้างความเป็นเจ้าของจะเกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมซึ่งการศึกษานี้โครงสร้างความเป็นเจ้าของที่จะศึกษาได้แก่ ความเป็นเจ้าของโดยการถือหุ้นแบบกระจุกตัว ความเป็นเจ้าของโดยรัฐ และความเป็นเจ้าของโดยชาวต่างชาติ

เครื่องมือในการวิจัยนี้เป็นแบบตรวจรายการ (Checklist) ที่พัฒนาขึ้นซึ่งประกอบด้วยรายการการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมตามแนวปฏิบัติ ISO 26000 จำนวน 7 หัวข้อหลัก และ 41 รายการ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามโดยใช้สถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการโดยใช้สถิติถดถอยพหุคูณแบบหลายขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่าบริษัทในกลุ่ม SET 100 Index ส่วนใหญ่มีการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสังคมตามแนวปฏิบัติ ISO 26000 ในระดับมากกว่า 70% กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมสูงสุด คือ กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร ซึ่งมีระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมร้อยละ 78.05 อย่างไรก็ตามบริษัทส่วนใหญ่ในกลุ่ม SET 100 Index ยังไม่มีการจัดทำรายงานการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยยังคงรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นเพียงส่วนหนึ่งในรายงานประจำปี

ผลจากสถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันชี้ว่า ความเป็นเจ้าของโดยรัฐและขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมตามมาตรฐานว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (ISO 26000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้หลังจากควบคุมอิทธิพลของตัวแปรควบคุม (ขนาดของกิจการ) แล้ว ผลจากสถิติถดถอยพหุคูณชี้ว่า ความเป็นเจ้าของโดยรัฐเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการในประเทศไทย

PAYAP UNIVERSITY

Title: Factors Influencing Corporate Social Responsibility Disclosure in Thailand

Author: Dr. Wipa Chongruksut
Faculty of Accountancy, Finance and Banking,
Payap University

Funding Organization: Payap University

Pages: 117

Keywords: Factors, CSR, Disclosure, Thailand

ABSTRACT

The purposes of this study are to identify the levels of corporate social responsibility disclosure in Thailand and to analyze factors influencing corporate social responsibility disclosure of firms in the SET 100 Index group (100 firms). Factors that were expected to be associated with corporate responsibility disclosure were the concentrated ownership, government ownership and foreign ownership.

This study developed the checklist, consisting of 7 core subjects and 41 CSR disclosure items based on ISO 26000 guideline, as a research instrument to measure the extent of CSR disclosure and the content analysis was used to extract the CSR disclosure items from a annual report, the annual registration statement (Form 56-1) and the sustainability report (CSR report) for the year ended 2011. The Pearson's product moment correlation coefficient was used to analyze the hypothesized relationships between the independent and the dependent variables and the multiple regressions with stepwise were employed in creating the equation of predicting CSR disclosure.

The results showed that the majority of firms in the SET 100 Index groups had the level of CSR disclosure index based on ISO 26000 more than 70 percent. The resource group had the highest levels of CSR disclosure, average 78.05%. However,

most firms in the SET 100 Index groups had not provided sustainability reports and had still disclosed CSR information as a part of their annual reports.

The results from the Pearson's product moment correlation coefficient indicated that government ownership and firm size had significant and positive relationship with CSR disclosure.

In addition, after statistically controlling the effects of a control variable (Firm size), the results from multiple regression analysis showed that the government ownership was the most significant factor influencing the level of CSR disclosure in Thailand.

PAYAP UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยพายัพ ประจำปีการศึกษา 2555 ผู้วิจัยขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญพิไล ฤทธาคณานนท์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยพายัพ ที่ได้ให้การสนับสนุนและอนุมัติทุนอุดหนุนการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณอาจารย์ สุปรียา มณีใส คณบดีคณะบัญชี การเงินและการธนาคารที่ให้การสนับสนุนการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.จินดา ชันทอง รศ.ดร. ปิติพัฒน์ ฉัตรอักษรพัฒน์ และดร.ฉัตรฤดี จ้องสุริยภาส ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินผลงานวิจัยและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อให้งานวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ ดร. จูรี วิชิตธนบดี ดร.ธีรลักษณ์ สัจจวาทีและผศ.บุษบา อารีย์ กรรมการพิจารณาโครงงานวิจัย

ขอขอบคุณ ผศ.เอนก ชิตเกษร ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและเจ้าหน้าที่สำนักวิจัยมหาวิทยาลัยพายัพทุกท่านที่ช่วยดำเนินการให้การวิจัยครั้งนี้ลุล่วงด้วยดี

สุดท้าย ขอขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่และขอบคุณน้องสาวที่ให้อำลังใจและช่วยเหลือในทุกเรื่องตลอดมา

ดร.วิภา จงรักษ์สัตย์

ผู้วิจัย

มกราคม 2557

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
สมมุติฐานการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	7
ความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ	7
มาตรฐานว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม	10
โครงสร้างความเป็นเจ้าของ	20
ความเป็นเจ้าของโดยการถือหุ้นแบบกระจุกตัว	20
ความเป็นเจ้าของโดยรัฐ	22
ความเป็นเจ้าของโดยชาวต่างชาติ	24
ขนาดของกิจการ	24
การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ	25
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ	27
ทฤษฎีเกี่ยวกับความชอบธรรม	27
ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้เสีย	29

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)	
ทฤษฎีตัวแทน	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
กรอบแนวคิดของงานวิจัย	34
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	36
ตัวแปรตาม ตัวแปรอิสระและตัวแปรควบคุม	36
ตัวแปรตาม	36
ตัวแปรอิสระ	37
ตัวแปรควบคุม	38
ประชากร	39
เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล	39
การเก็บรวบรวมข้อมูล	41
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	42
บทที่ 4 ผลการวิจัย	44
ผลของการวิจัย	44
ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของบริษัท	45
ส่วนที่ 2 : การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการตามมาตรฐาน ว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (ISO 26000)	53
ส่วนที่ 3 : ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างความเป็นเจ้าของกับการเปิดเผยข้อมูล ความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการและผลการวิเคราะห์ปัจจัยทำนาย ระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ	61
ส่วนที่ 4 : ผลการทดสอบสมมติฐาน	65
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	67
สรุปผลการวิจัย	67
อภิปรายผลการศึกษา	71
ข้อจำกัด ข้อเสนอแนะ	72

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	76
ภาคผนวก	83
ภาคผนวก ก	83
ภาคผนวก ข	115
ประวัตินักวิจัย	117

PAYAP UNIVERSITY

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
3.1	ตัววัดของตัวแปรแต่ละชนิด	38
3.2	แบบตรวจรายการการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมตามมาตรฐานว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม	40
4.1	จำนวนและร้อยละจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมและประเภทของธุรกิจ	45
4.2	จำนวนและร้อยละของบริษัทจำแนกตามมูลค่าสินทรัพย์รวม	46
4.3	จำนวนและร้อยละของบริษัทจำแนกตามสัดส่วนจำนวนหุ้นที่ถือโดยผู้ถือหุ้นรายใหญ่ 5 อันดับแรก	47
4.4	จำนวนและร้อยละของบริษัทจำแนกตามสัดส่วนการถือหุ้นโดยรัฐ	47
4.5	จำนวนและร้อยละของบริษัทจำแนกตามสัดส่วนการถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ	48
4.6	ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุดและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบริษัท จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา	48
4.7	จำนวนและร้อยละของบริษัทจำแนกตามระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ	49
4.8	ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุดและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม	50
4.9	จำนวนและร้อยละของบริษัทจำแนกตามการจัดทำรายงานการพัฒนาอย่างยั่งยืน	51
4.10	จำนวนและร้อยละของบริษัทจำแนกตามการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการในหัวข้อหลัก 1 เรื่องธรรมาภิบาล	53
4.11	จำนวนและร้อยละของบริษัทจำแนกตามการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการในหัวข้อหลัก 2 เรื่องสิทธิมนุษยชน	54
4.12	จำนวนและร้อยละของบริษัทจำแนกตามการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการในหัวข้อหลัก 3 เรื่องการปฏิบัติด้านแรงงาน	55
4.13	จำนวนและร้อยละของบริษัท จำแนกตามการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการในหัวข้อหลัก 4 เรื่องสิ่งแวดล้อม	56
4.14	จำนวนและร้อยละของบริษัทจำแนกตามการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการในหัวข้อหลัก 5 เรื่องการปฏิบัติที่เป็นธรรม	56

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
4.15	จำนวนและร้อยละของบริษัทจำแนกตามการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการในหัวข้อหลัก 6 เรื่องประเด็นด้านผู้บริโภคร	57
4.16	จำนวนและร้อยละของบริษัทจำแนกตามการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการในหัวข้อหลัก 7 เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนและการพัฒนาชุมชน	58
4.17	จำนวนและร้อยละของบริษัทจำแนกตามการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการในภาพรวม 7 หัวข้อหลักตาม ISO 26000	59
4.18	ความสัมพันธ์ของโครงสร้างความเป็นเจ้าของกับระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ	61
4.19	การดำเนินงานระดับการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ	63
4.20	ผลสรุปการทดสอบสมมติฐาน	65

สารบัญญภาพ

ภาพ		หน้า
2.1	7 หลักการและ 7 หัวข้อหลัก	11
2.2	หัวข้อหลัก 7 หัวข้อ	17
2.3	กรอบแนวคิดของงานวิจัย	35

PAYAP UNIVERSITY